

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Okresné kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

15. ročník, školský rok 2022/23

Testové úlohy pre kategóriu F (6. ročník ZŠ a 1. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Az első hajtóerő az emberi erő volt.
- b) A hordszékhozókat a római szenátorral szállítás közben akár ügethettek is.
- c) A kínai riksát állati erő hajtotta.
- d) A fejen történő teherhordás Afrika néhány országában már nem használatos.
- e) Norvégiában egy legalább 20 000 évvel ezelőtti síelő rajzát fedezték fel.
- f) A korcsolya valószínűleg a mai Finnországból származik.
- g) Az első korcsolyát valószínűleg hosszú állati csontokból készítették.

2.* Állítsd párba a felsorolt nemzeteket és történelmi szerepüket a közlekedés és építészet terén. A betű- és számpárokat írd a válaszlapra.

a) észak-amerikai indiánok	1) az első kerék
b) sumerek	2) az első monumentális építmény
c) ókori egyiptomiak	3) a lófogat tökéletesítése
d) ókori kínaiak	4) vontató (szán)

3.* A jelentős ókori tudósok, a tartentui A(r)khis, szirakúzi Arkhimedes és az alexandriai Kteszibosz különböző találmánnyal gazdagították a tudomány világát. A válaszlapon írd a tudós neve mellé a betűjelet (betűjeleket), mely összefüggnek a tevékenységével.

- a) csavar
- b) emelő
- c) lég turbina
- d) automata ajtónyitó
- e) programozható mechanikus kocsi
- f) kompresszor levegő sűrítéséhez
- g) tűzoltófecske
- h) vízi orgona

4.* Írd a válaszlapra a hiányzó szavakat.

- a) I. Theodosius római császár vezette be Európában a lovaglásnál a ??? használatát
- b) A hatodik században tökéletesítették a vízi órát. Felszerelték az órát olyan mechanizmussal is, amely óránként különböző figurákat hozott mozgásba. Így jött létre a vízi ???

5.* Leonardo da Vinci megtervezett számos technikai fejlesztést. Alább felsoroltuk a nevüket, de felcseréltük a szavakban a betűket. Írd a válaszlapra a helyes kifejezést.

- a) řovékuže rutkysk
- b) čekovéal žiskálo
- c) kovéčlán řazere
- d) řnovýreme vodpre

6.* Írd a válaszlapra a helyes válaszokat az alábbi kérdésekre:

- a) Hogy hívják az örökmozgót? A válasz két szóból áll, segítségül szolgálnak a kezdőbetűk.
- b) Sikeresek voltak az *állandóan működő gép* létrehozására tett kísérletek? Jelöld meg az igen vagy a nem választ.

7.* Válaszolj az alábbi kérdésekre és írd le a válaszlapra.

- a) Ha piktogramos betűtípust használnál, akkor az írásnál – képeket használnál, csak magánhangzókat használnál vagy csak mássalhangzókat használnál?
- b) Ha logográfiai betűtípust használnál, akkor az írásnál - képeket használnál, egy jel egy szót jelentene, vagy kettős magánhangzókat használnál?

8.* Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket, és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Az írás idősebb, mint a nyelv/beszéd.
- b) Az írás a hangos beszéd kiegészítője, de nem teszi lehetővé az információ átvitelét nagy távolságokra.
- c) Az első fennmaradt sumer piktogramos jelek tartalmazzák a főneveket és az igéket is.
- d) A sumereknek nem volt saját ábécéjük.
- e) A dél-amerikai csomó „írást” kipunak nevezik.
- f) A görög ábécét már i.e. (Kr.e.) a 9. században használták.
- g) Az etruszk ábécé a görög ábécéből származik a római ábécé az etruszk ábécéből keletkezett.
- h) A kínai írás a piktogramokból fejlődött ki.

9.* Találkozhattak az alább felsorolt személyek?

- a) A tarentui A(r)khitas és a szirakúzi Archimedes
- b) Alexandria Heron és alexandriai Kteszibiosz
- c) Leonardo da Vinci és Gerolamo Cardano
- d) Denis Papin és Isaac Newton

10.* Figyelmesen olvasd el az alábbi szöveget és találd meg a benne lévő négy hibát. Írd le a válaszlapra és írd mellé a helyes, kijavított változatot. Lényegtelen a sorrend. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

*I.e.(Kr.e.) 3 000 körül **feltalálták az egyiptomi** szobrászok az íráshoz szükséges, **mocsári fűből** készített új anyagot, melyet papirusznak neveznek. **A növény szárát** vastag csíkokra vágják. **Végül** a benedvesítés után fa hengerrel kisimították.*

11.* Írd a válaszlapra a jelentős magalit építményhez kapcsolódó hiányzó szavakat (a képen az építmény iskolai modellje látható)

*Stonehenge a Salisbury-i fennsíkon található ... **A** ...-ban. Úgy volt megtervezve, hogy a ...**B**...és a ...**C**...kijelölje a kelet és nyugat pontjait, de leginkább a nyári ...**D**..*

12. Figyelmesen olvasd el az alábbi kijelentéseket és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg (karikázd be) az igen vagy a nem választ.

- a) Az őskor a Babilóniai Birodalom virágzásának időszaka.
- b) A középkor Amerika felfedezésével ér véget 1294-ben.
- c) Christian Thomsen rendezte Londonban a Királyi Kabinett gyűjteményét .
- d) Andrej Kmeť nem volt területünkön a régészet úttörője.

13. Írd a válaszlapra a Hadarból származó australopithecus csontvázának felfedezésével kapcsolatos kifejezéseket az alábbiak közül.

- a) Az ABBA, Beatles vagy a Rolling Stones egyik énekszámáról kapta Lucy a nevét
- b) A csontváz csak 110 centiméter magas volt és – felnőtt férfi, felnőtt nő, vagy fiatal férfi/ fiatal nő lehetett-e
- c) A csontváz körülbelül - 30 000 éves, 300 000 éves, vagy 3 000 000 éves
- d) Hadar - Afrikában, Európában vagy Ázsiában található

14. Állítsd párba az alábbi fogalmakat a jelentésükkel. Írd a válaszlapra a betű- és számpárokat.

a) restaurálni	1) jelenségek meghatározása időrendi sorrendben
b) chronológia	2) felújítani
c) revolúció	3) fontossági sorrend
d) hierarchia	4) gyors változás a társadalomban

15. A képen egy agy öntvénye látható. Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre:

a) Szlovákiában melyik két helyen találták meg a Neander-völgyi ember nyomait? Segítségül szolgáljanak az első betűk is.

b) Írd le (nem latinul) az ember utolsó fejlődési stádiumait (fokait), ahogy egymás után következtek.

16. A képen az őskőkorszak, a paleolitikum jellegzetes állatát látni.

Írd (jelöld meg) a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre:

a) A mamut volt a legfontosabb táplálékforrás az őskőkorszaki ember számára?

b) Éltek nálunk is mamutok és egyéb nagyméretű állatok a középső, átmeneti kőkorszakban?

c) Hol találták meg Szlovákiában azt a női szobrocskát, amely a mamut egyik domináns testrészéből készült?

d) Általában hogy nevezik /hívják az ilyen szobrocskát?

e) A mamut melyik testrészét használta az ember az ilyen szobrocskák készítéséhez ?

17. A képen a Szomolány/Smolenice melletti Molpír erődítmény kiemelkedő részének feltételezett bejárata látható. Írd a válaszlapra a helyes válaszokat az alábbi kérdésekre: :

a) Hogy nevezzük egy szóval az ilyen kiemelkedő részt, ahol a legfontosabb építmények helyezkedtek el.

b) Ez az erődítmény a – bronz-, vas- vagy a kőkorszakban épült?

c) Az erődítmény elpusztult - fokozatosan, csak lassan a középkorban, mert elfogyott az élelem, vagy hirtelen pusztult el?

d) az erődítmény része volt a kőből készült ???? ahol dokumentumokat találtak a kannibalizmusról

18. Állítsd párba az ókori civilizáció területeit a személyiségekkel, akikhez köthetők. Írd a válaszlapra a betű- és számpárokat.

a) Egyiptom	1) Budha
b) Mezopotámia	2) Konfucius
c) India	3) II.Ramszesz
d) Kína	4) Hammurapi

19. A képen a palota kis része látható Knósszosz városában.

Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre:

- Melyik szigeten található az említett város?
- Melyik görög civilizáció építette?
- Hogyan nevezték ezt a palotát a nagy kiterjedésének köszönhetően?
- A nagy földrengés ezt a civilizációt meggyengítette majd támadás érte más görög civilizáció részéről. Hogyan nevezték a támadók civilizációját?

20. A képen Athéné istenasszony képe látható. A képmása díszíti a Komenský Egyetem Filozófiai Karának épületét is Pozsonyban/Bratislava. Athéné az azonos nevű város szimbóluma is volt.

Írd a válaszlapra a válaszokat az alábbi kérdésekre:

- Athénban először ??? uralkodtak.
- Később hatalomra jutott a ???, de ez még rosszabbul uralkodott.
- I.e.(Kr.e.) 621-ben egy törvényhozó politikus ??? meg akarta reformálni az országot.
 - Az athéniak együtt a ???győzték le a perzsa sereget.
- A perzsák legyőzése után Athén élén a ??? állt, aki átépítette a Parthenónt.
- Az athéniak a peloponnészoszi háborúban együtt harcoltak a ???
- A peloponnészoszi háború meggyengítette a görög államokat , amit ??? kihasználta.

Autori: Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Barbora Kopuncová

Fotografie: Mgr. Eva Lukovičová, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský, Filip Smíkal

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Vydal: NIVaM - Národný inštitút vzdelávania a mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, 2023